

Nr 10.

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer, m. m.

Genom en den 23 maj 1947 dagtecknad, till utrikesutskottet hänvisad proposition, nr 306, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollen över justitiedepartementens ärenden för den 9 och 23 maj 1947 och av i Kungl. Maj:ts lagråd den 23 maj fört protokoll samt med överlämnande *dels* av förslag till lag om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer, *dels* av förslag till lag om skydd för Förenta Nationernas emblem och namn *dels ock* av konvention rörande Förenta Nationernas privilegier och immuniteter föreslagit riksdagen *dels* att antaga berörda lagförslag, *dels ock* att godkänna Sveriges anslutning till ovan nämnda konvention.

I fråga om konventionens ordalydelse får utskottet hänvisa till propositionen.

Genom beslut av Förenta Nationernas generalförsamling den 9 november 1946 och svenska regeringens avlämnande den 19 i samma månad av vederbörligt anslutningsdokument har Sverige blivit medlem av Förenta Nationerna.

Enligt artikel 104 i Förenta Nationernas stadga skall organisationen inom varje medlems territorium åtnjuta sådan rättskapacitet som må vara erforderlig för fullgörande av dess uppgifter och ändamål. Artikel 105 av stadgan innehåller i mom. 1 att organisationen inom varje medlems territorium skall åtnjuta de privilegier och immuniteter som äro nödvändiga för fullföljande av dess ändamål. I mom. 2 stadgas att medlemmarnas ombud och organisationens tjänstemän likaledes skola åtnjuta de privilegier och immuniteter som äro nödvändiga för att de i fullt oberoende må kunna fullgöra sina i samband med organisationen stående uppgifter. Enligt mom. 3 äger generalförsamlingen framlägga förslag i och för fastställande av närmare bestämmelser rörande tillämpningen av mom. 1 och 2 eller underställa medlemmarna förslag till avtal därom.

Genom en resolution den 13 februari 1946 har generalförsamlingen godkänt en konvention rörande Förenta Nationernas privilegier och immuniteter samt rekommenderat varje medlem av organisationen att biträda denna. Det förutsättes att medlemsstat, då den ansluter sig till konventionen, skall vara i tillfälle att i enlighet med sina egna lagar genomföra bestämmelserna i konventionen.

Enligt artikel 93 i Förenta Nationernas stadga äro alla medlemmar av Förenta Nationerna ipso facto anslutna till stadgan för den internationella domstolen. I sistnämnda stadga föreskrives bl. a. att domstolens ledamöter vid fullgörandet av sina uppgifter åtnjuta diplomatiska privilegier och immuniteter. Beträffande den närmare innebörden av dessa har Förenta Nationernas generalförsamling antagit åtskilliga rekommendationer till medlemsstaterna. Dessa rekommendationer innebära i stort sett att i särskilt angivna hänseenden diplomatiska privilegier och immuniteter böra gälla samt att i andra avseenden vissa bestämmelser i konventioner rörande Förenta Nationernas privilegier och immuniteter böra tillämpas.

Enligt artikel 57 i Förenta Nationernas stadga skola de olika fackorgan, som upprättats genom mellanstatliga överenskommelser i viss ordning, anknytas till Förenta Nationerna. Hittills har sådan anknytning skett beträffande fyra fackorgan, nämligen internationella arbetsorganisationen, Förenta Nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur (UNESCO), Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) samt internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO). Av dessa organisationer är Sverige för närvarande anslutet till internationella arbetsorganisationen och internationella civila luftfartsorganisationen.

Enligt artikel 43 i konvention angående internationell civil luftfart grundas genom konventionen internationella civila luftfartsorganisationen. Organisationen skall bestå av en församling, ett råd och de organ i övrigt, som kunna visa sig erforderliga. I artikel 60 stadgas att varje fördragsslutande stat förbinder sig att, såvitt med dess lagar är förenligt, bevilja rådets ordförande, generalsekreterare och organisationens övriga personal samma immunitet och förmåner som motsvarande personal i andra allmänna internationella organisationer. Beträffande internationella arbetsorganisationen har innevarande års riksdag bifallit ett framlagt förslag angående ratificering av ändringar i stadgan för organisationen. Enligt artikel 40 i den ändrade texten till stadgan skola organisationen, konferensombud, styrelsemedlemmar samt arbetsbyråns generaldirektör och tjänstemän åtnjuta vissa privilegier och immuniteter.

Förenta Nationernas generalförsamling har den 7 december 1946 antagit ett emblem för organisationen samt beslutat att detta skulle användas som organisationens officiella sigill. I samband därmed rekommenderade generalförsamlingen bl. a. att medlemmarna av Förenta Nationerna skulle vidtaga sådana legislativa eller eljest lämpliga åtgärder som vore nödvändiga för att förhindra att emblemet, Förenta Nationernas officiella sigill och namn samt förkortningar av namnet i form av initialer brukades, särskilt för kommersiellt syfte såsom fabriks- eller varumärke, utan att Förenta Nationernas generalsekreterare lämnat medgivande därtill.

Föredragande departementschefen har framhållit att svensk skriven lag icke innehåller några bestämmelser om främmande stats immunitet, men att dylik rätt med mer eller mindre vittgående undantag är att anse såsom erkänd i svensk rätt. Att också främmande stats representanter i viss omfatt-

ning åtnjuta immunitet och andra särskilda förmåner torde likaledes vara otvivelaktigt, även om icke heller dessa i stort sett uttryckligen reglerats i svensk rätt. Rätten till immunitet och andra särskilda förmåner för främmande stater och deras representanter är väsentligen grundad på folkrättslig sedvänja.

Genom medlemskapet i Förenta Nationerna är Sverige bundet av denna organisations stadga och dess immunitetsbestämmelser, vilkas närmare innebörd utvecklas i den förut omnämnda konventionen av den 13 februari 1946. Därest Sverige ansluter sig till denna kommer även den detaljreglering beträffande immuniteter och privilegier, som konventionen innehåller, att få giltighet för vårt land. Genom sin anslutning till internationella domstolens stadga samt till internationella arbetsorganisationen och internationella civila luftfartsorganisationen är Sverige vidare bundet av hithörande bestämmelser om immuniteter och privilegier. Enligt departementschefen syntes det lämpligt att de för Sverige bindande folkrättsliga reglerna på ifrågavarande område införlivades med vår nationella lagstiftning. Även om det i och för sig vore önskvärt att få till stånd en enhetlig reglering av rätten till immunitet och andra särskilda förmåner såväl beträffande främmande stater som internationella organisationer och deras personal, vore tiden ännu ej mogen för att i detalj lagfästa denna rätt. Det lämpligaste vore därför att tills vidare anordna den nu erforderliga lagstiftningen i form av generella regler med direkt anknytning till den för Sverige bindande folkrättsliga regleringen. Vad angår frågan om förhindrande av missbruk av Förenta Nationernas emblem och namn har departementschefen framhållit, att de av generalförsamlingen beslutade rekommendationerna i ämnet visserligen icke vore bindande, men att önskemålet om lagstadgat skydd i förevarande hänseende borde tillmötesgå.

Utskottet finner icke anledning till erinran vare sig mot de i propositionen framlagda lagförslagen eller mot Sveriges anslutning till den med propositionen överlämnade konventionen rörande Förenta Nationernas privilegier och immuniteter och får under åberopande av vad ovan anförts hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, måtte

A) antaga

1) dels följande

L a g

om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Utan hinder av vad eljest i lag eller särskild författning är stadgat skola Förenta Nationerna, den internationella domstolen samt till Förenta Natio-

nerna anknutna fackorgan jämte personer med tjänst hos eller uppdrag av nämnda organisationer så ock medlemsstaternas representanter åtnjuta immunitet och privilegier i enlighet med vad därom bestämts i stadga eller avtal, vartill Sverige anslutit sig.

2 §.

Konungen äger meddela närmare bestämmelser för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) dels följande

Lag

om skydd för Förenta Nationernas emblem och namn.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Förenta Nationernas emblem eller namn, förkortning av namnet eller annat som därmed företer sådan likhet, att förväxling lätt kan äga rum, må icke utan medgivande av Förenta Nationernas generalsekreterare offentligan brukas såsom märke eller benämning.

Emblemet utseende framgår av härvid fogade bilaga.¹

2 §.

Var som saluhåller vara, därå utan vederbörligt tillstånd anbragts märke eller benämning som avses i 1 §, eller i firma olovligen intager dylik benämning eller eljest bryter mot det i nämnda paragraf stadgade förbudet, straffes med dagsböter eller fängelse. Böter tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948 men skall icke äga tillämpning å varumärke eller firma som lagligen registrerats före lagens utfärdande; har eljest varumärke, vari ingår märke eller benämning som avses i 1 §, eller firma, vari sådan benämning ingår, redan före lagens utfärdande begagnats, må varumärket eller firman utan hinder av lagens bestämmelser fortfarande användas till den 1 januari 1951.

¹ Här ej medtagen.

B) samtycka till att Sverige ansluter sig till den med propositionen överlämnade av Förenta Nationernas generalförsamling den 13 februari 1946 godkända konventionen rörande Förenta Nationernas privilegier och immuniteter.

Stockholm den 17 juni 1947.

På utrikesutskottets vägnar:

RICKARD SANDLER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Sandler, Domö, Björnsson och Bergvall;
från andra kammaren: herrar Skoglund, Lindqvist, Ohlin, Bagge och Svensson i Grönvik.
